

cal pensar en un galleguisme líric (en gallec només **monteziño* o **montaiña* serien concebibles), més raonable seria pensar en un mossarabisme (ho és el cast. *campiña*, i hi ha un *Montilla* nom d'un famós vi andalús, que ja enamorava Mérimée, *Les Amés du Purgatoire*, p. 69, potser dissim.), però essent només ross. ho descarto, i admetrem que es tracti d'un encreuament de *monticle* 'duna' amb *muntanya*; per al terme líric, veg. *DECH* (MONTE, n. 2).

Muntó, només val.; els no val. tenim la impressió d'un castellanisme, impressió que és impossible descartar, car el cast. *montón* (junt amb gall.-port. *monton*, -fão) es documenta com a mot vivíssim des del S. XII; fóra exagerat de mirar-lo com a mot inacceptable (el valor del sufix *-on* es pot mirar en un cas així com a no sols augmentatiu sinó alhora diminutiu, envist la grandària d'una muntanya), en la nostra llengua el veiem ja a fi S. XV (*Procés de les Olives* i l'humanista Alegre) i potser es tracta d'una supervivència mossàrab només revitalitzada per l'adstrat castellà; ja el 1575 OPOU donava a triar entre el mot gironí i el val. «mudaló o *muntó*: acervus» en INSTRUMENTS per ventar, les forques --- *amontonar*: acervare (*ThPu.*, 87).

Es nota l'ús adverbialitzat a *muntó* (estrany o quasi en castellà): «De Penyalgosa a Lluçena, per la serra, encontraran a *muntó* de masos», *Vistabella*; «En Espanya tenim hòmens / de molt mèrit a *muntó* / ---», cobeja MGadea (*T. del Xè* I, 21); un *muntó* 'molt' («enguany li falta un *muntó* per la parà», La Nucia, 1963); «pa<s>sa *muntó*, passa dobló» = «a toca-teja», *Canyissaes* (p. 132); i si fos autèntic i ben datat un text relatiu al cànem, p. p. CaCandi (*MiscHiCat.* II, 400), tindriem *amuntó* en un doc. vigatà de 1256, cosa que costa de creure. Potser és alteració del plural *muntós*, un terme sentit a Banyuls de la M. en l'acc. 'turonet': «Les Escolladetes són tres *múntus*» (car a penes podríem creure en un dim. **MONTULU*). *Muntona* a Pollença «se hace un vino particular llamado *muntóna*» ja així en una vinyeta del famós mapa de Mallorca del Cardenal Despuig, a. 1784; Bota Totxo, *Pollensa y su Huerta*; *AlcM* (s. v. *montona*). *Muntonada*; *muntónera*; *muntónet*.

Munter adj.: 'salvatge', *cabra muntera*, *cabró munter* (S. XIV, *DAG.*), relatiu a la caça de salvatgines; en particular *ascona muntera* «hac aparellats los mellors tres cavalls que hi eren; e-l senyor rei pujà en la un, e aportà la gramalla d'En Domingo de la Figuera e una ascona *muntera* en la man, e --- una gramalla fort àvol, vella, que vestí --- e En Bernat de Peratallada fo axí mateix --- ab l'ascona *muntera* en la man», *Muntaner* (fets de 1283, § 89, Casac. II, 67.30), id. en *Desclot*; subst. *munter* 'caçador encarregat de cacera major' [*Muntaner*, *JoMartorell* etc.].

Munteria [1392; *JoMartorell*] ofici, i obra, també cat. per bé que més conreats pels nobles desvagats de Castella i de França. *Falcó munteri* [*Muntaner*]: «lo senyor infant En Ferrando lliurà-m dos falcons *montarins* grués qui eren estats del Sr. Rey son pare, que tramès per mi al Sr. Rey de Sicília» (§ 255), «dos *munterins* sor[d]s que no han volat», 1461, Inv.

del Pr. de Viana; n'hi havia cries a la Serra a Mallorca (*falcones muntarinos*, doc. llatí relatiu a Andratx, 427, *BSAL* v, 216a); *sors* (V. SORELL) i *gruers* n'eren dues menes (la segona especial per a la caça de grues); «*monteri*: spècia de falcó, accipiter», Busa-N. (D-VI-2).

Amb això coincidí un derivat de l'adjectiu *muntès* 'de muntanya, salvatge', ll. vg. MONTENSIS (per al qual veg. *DECH*, n. 3 i cf. Walde-H.), mot més descabdel·lat en cast.-port., si bé conegut i no estrany al cat. i ll. d'oc (*gall muntès* anomenen el gall salvatge a la Vall de Cardós, 1934), i més la derivació cast. *montesino*, sobretot aragonesa, sense excloure'n el nostre ribagorçà: *muntési* 'muntanyenc' a Sopeira, *buixo montesino* a Benasc (1965), *yerba montesina* (espècie de bolomaga) a Aragüés (1966);² en particular es digué *falcó muntési* (*montasi*): «entès havem que aquí en Bna. ha un falcó pelegrí o *montasi* que un hom de Cíclia nos envia» (doc. reial fi S. XIV, Rubió LL, *Doc. Cult.* II, xxiii); «dels ocells qui són apelats falcons són 7 maneres: lo primer és apelat laner --- la terza manera és *montasi*» (*Libre --- dels ocells qui pertanyen a caça*, *Misc. Fabra*, 162. En oc. ant. s'encreuaren els dos mots *montari* i *montési*, d'on resultaren *montarzi* etc.: «sovén-mi del cavalier / qu' a mon senhor anet l'autrier, / que-l det lo falcon *montarzi* / lo jorn que fun de Montardí», *Flamenco*, v. 4419).

+*Muntadà*, -ana, adj., oposat a *riberenc*, *riberà* o (*arbre*) *de ribera*, Vall de Boi: a l'Orquera d'Aiguèstortes s'hi fan bedolls, freixos, *salènques montadanes*, besurts, aurons (*alzirons*) etc. (Boi, 1972 ---); sembla una formació MONT-ITANUS, paral·lela a *llunyedà* (LONGITANUS), *berguedà*, *pagus lespetanus* (de Llesp, = boinès), *Tossa Encampdana* (INCAMP-ITANA, damunt Encamp) etc.

Més antic i clàssic fou l'adjectiu ll. MONTANUS 'muntanyenc', d'on es formaren alguns derivats nostres com *muntanada* 'sector o tros de muntanya' («tota aquesta *muntanada* són els Soleis de Babí Xic» Besora de Sant Quirze, 1953); i en particular ll. tardà (epigràfic) MONTANARIUS, d'on el cat. ant. *muntaner* 'bosquerol, obrer o cap forestal': «tolgren a'N A., cavaler, e a'N Martel, un bou, e reemerem-lo 36 sol., e tolgren a'N Gerat dez Penal 90 sol., e tolgren a'N A., *muntaner*, 2 someres, e reemé-les 90 sol., e tolgren ---», doc. de Segarra S. XII (PPujol, *DocVgUrg.*, 6.16); «carnicers, pescadors, *muntaners*, fusters, ferrés, pelicers, çapatés ne altres menestrals ne corredors», *CostTort.* 1272 (100a4 = Ol., 67); «los *muntaners* deven fer la pegunta bona e ben cuyta e leyal, sens mescla de terra e de cendra --- l'alquitrà, atressí deven fer bo e leyal, e-l deven vendre sens tota mescla; la fusta serrada d. f. b. e l., e taylor de luna», id. (Ol., 71), reglamentació important a la comarca dels boscos de Cardó i Ports de Caro, Besit etc. Mot també representat en castellà antic («Don Pedro *montanero*» Sahagún 1236, Staaff, 16.49), oc. ant. *montanier*, it. *montanaro* [Dante].

Montea (o *monteia*) del fr. *montée*. *Montiscó* (??). CULTISMES: *Monticle*, del ll. *monticulus* (s'havia dit *monticul*, Verdager etc.). *Montuós* (rarament acatallanat *muntós*); *montuositat*.